

“Leve de kruidenier”

(geschreven door Gerard Hirs, 1953, ter gelegenheid van het negende lustrum van de Barbarahuisvesting)

De bouw van de Barbarahuisvesting en de restauratie van Sociëteit Alcuin leidden vanaf het midden van de vorige eeuw tot een ongekeerde bloei van het Delftse studentenleven. Op een bij een lustrum passend moment van bezinning mogen we op deze bloei met voldoening en genoegten terugkijken. Voldoening en genoegten stalen ons historisch besef, maken het hard en doen het glanzen als staal. Terugkijkend mogen we ons trots op de borst slaan en de gevolgtrekking maken dat het jaar 1968 in de loop van de geschiedenis slechts een dipje betekende en dat de goede oude tijd zonder milleniumbug in een goede nieuwe tijd is overgegaan.

Sociologisch gezien betekent de Barbarahuisvesting een omwenteling in het denken over het studentenleven. De denkers over het studentenleven waren niet de studenten zelf, maar hun ouders. Vanwege het toendertijd bestaande generatieconflict zagen deze ouders hun kinderen met vreugde het huis verlaten om in Delft te gaan studeren. Om hen niet geheel te onthemen en aan het ouderlijk gezag te ontrukken brachten de ouders hun kinderen het liefst onder

in een goed huis. Wie van goede huize kwam woonde dus in een goed huis. Tegenwoordig zijn deze huizen tijdens een wandeling langs Oude Delft en Koornmarkt te herkennen aan het feit dat er kapitaalkrachtige notarissen, advocaten, levensverzekeringstussenpersonen kantoor houden. In het midden van de vorige eeuw waren deze panden nog in het bezit van de gegoede middenstand. Vele eigenaren waren echter al zover op de maatschappelijke ladder naar beneden gegleden dat ze het zich niet konden veroorloven hun monumentale pand louter te bewonen. Van staatswege opgelegde lasten deden hen diep gebukt gaan en brachten hen ertoe het laatste redmiddel toe te passen: "studenten houden". De ouders van goede huize hadden voor deze eigenaren veel respect. Ongetwijfeld was er sprake van een gevoel van lotsverbondenheid. De studenten die in die statige panden woonden deelden het gevoel van lotsverbondenheid niet. Ze duiden het statige pand aan als ploerterij en de eigenaren als ploert en ploertin. Kenmerkend voor het generatieconflict van die jaren was het gebruik van politiek-niet-correcte termen. Ook de ouders zelf ontkwamen hieraan niet. Studenten duiden hun ouders veelal aan als zijnde kleinburgerlijk en schaamden zich niet in de schaarse weekeinden dat ze naar het ouderlijk huis kwamen hun vuile was mee te nemen. Zoals bekend is het generatie-

historie

conflict nu opgeheven. Het is niet te danken aan de kinderen maar aan hun ouders die hun leefstijl geheel aan dat van hun kroost hebben aangepast en zich zelfs door hen met jij en jou en met de voornaam laten aanspreken. Ook is het heel gebruikelijk dat personen van oudere leeftijd reeds bij het opnemen van de telefoon hun voornaam noemen en in extreme gevallen hun achternaam vergeten. Vroeger was hartelijkheid hard, tegenwoordig zacht als boter.

Het hierboven geschetste tijdsbeeld is niet volledig. Vanaf het begin van de vijftiger jaren heerste er in Delft kamernood en moesten studenten en hun begeleidende ouders voor het zoeken van een kamer uitwijken naar een veraf gelegen buitenwijk, de zogenaamde Wippolder. Het woord Wippolder klinkt velen nu als politiek-niet-correct in de oren maar deze indruk is onjuist. De naamgeving van de Wippolder vond plaats in een tijd dat het woord wippen in zijn huidige betekenis nog niet bestond. De grote behoefte aan seksuele voorlichting onder studenten in die jaren doet vermoeden dat velen ook nog niet wisten wat het was. De Wippolder groeide uit tot een uitwijkmogelijkheid van de maatschappelijk zo geplaagde Delftse middenstand. Het gegoede gedeelte volgde als laatste. Het "studenten houden" bleven ze doen uit macht der gewoonte.

De nieuwe woningbouw was niet alleen gehorig, ook waren nieuwe flats en huizen klein. "Delftse hoogleraren wonen in arbeiderswoningen", merkte een student van goeden huize eens snedig op. Voor studenten werden andere onderkomens gevonden. Een ervan werd ingericht naast de Mensa aan de Oude Delft. Het was een monumentaal maar platgetrapt pand, een klassieke ploert en ploertin ontbraken. In die tijd ervoer de huisvestingorganisatie dit als een gemis. Een oplossing was snel gevonden. Jonge studentenechtparen zochten koortsachtig woonruimte. Hun huwelijken werden dikwijls al kort na de voltrekking met een of meerdere kinderen gezegend. "Verwekt in de Wippolder", zie boven. Zulke jonge studentenechtparen kregen in de nieuwe onderkomens de functie van beheerder en beheerster aangeboden.

De Barbarahuisvesting was vanaf het begin geen ploertterij en de behoefte aan een jong studentenechtpaar voor het beheer was afwezig. De leden van het beheer van de sociëteit en een twintigtal andere oudere heren vormden de bewoners. Ze lieten zich niet beheren. Het was een heer, pardon eer, in DE huisvesting te mogen wonen. Het gedrag van de bewoners vertoonde een zekere waardigheid. De een was nog waardiger dan de ander. Het verschil kwam bij voorbeeld tot uiting in het feit dat beheersleden na een jaar moesten verhuizen. En wie na zijn afstuderen niet binnen

een maand verdwenen was kon rekenen op uitzetting. Zeurpieten werden uitgekotst. In de sociale functie speelde de buitenwereld slechts een minimale rol. Maar zonder ging het niet.

In de beginjaren van de Barbarahuisvesting was die rol weggelegd voor de kruidenier. Het was de laatste kruidenier in Delft die aan huis bezorgde. In de hal die toegang biedt tot de Barbarahuisvesting was voor hem een kastenwand met een kastje voor elke kamer met 2 of, zelfs, 3 bewoners opgesteld. In elk kastje lag een boekje met een goudopdruk van zijn naam, beroep en adres. Wie kruidenierswaren nodig had schreef ze op in het boekje. Hij leverde binnen korte tijd en schreef de prijs erbij. In het begin was het contact anoniem. Anonimiteit bleek het bestellen en leveren niet te hinderen maar het betalen wel. Het betalen van de rekening bleek al snel vlotter te verlopen in een persoonlijk contact. Hij bezocht de bewoners dus op hun kamers en bleek een uiterst vriendelijke man die uiterlijk iets weg had van Marten Toonder. Hij was klantgericht als geen ander en had een beminnelijke vrouw. De gesprekken gingen over het probleem middenstander te zijn en te blijven tussen de opdringende De Gruijters en Albert Heijnen. Hij probeerde op ze te lijken door op verzoek van bewoners het niet bij kruidenierswaren te laten. Tenslotte leverde hij alle levensmiddelen, inclusief vlees, groenten en fruit. Dat hij voor deze dienstverlening naar de slager en de groenteboer moest kostte hem naar zijn zeggen geen moeite. Maar de slijter bezocht hij niet. Van alcoholische dranken hield hij zich verre. Voor hem had drankgebruik iets zondigs. Ook weigerde hij om de lege flessen mee terug te nemen en het statiegeld te betalen. Een lege champagnefles bekeek hij met afschuw. Leveren op krediet was zijn grootste zwakte als ondernemer. Hij kon geen nee verkopen. Het innen van rekeningen moet hem veel tijd gekost hebben. Dikwijls kwam hij op sociëteitsavond die toen op vrijdag viel de sociëteitsaal binnen om zijn klanten aan te spreken en ze van hun schulden af te helpen.

Aan het eind van de vijftiger jaren is hij gestopt. Hij is kamer voor kamer afgegaan om persoonlijk van zijn klanten afscheid te nemen, een ontmoeting om nooit te vergeten. Hij sloot zijn winkel, verhuisde naar de Wippolder en ging werken bij de concurrentie, eerst De Gruijter en later Albert Heijn.

De bewoners van de Barbarahuisvesting zaten toen geheel zonder sociale controle. Of nee...toch niet. Na enige tijd doken enige liefhebbende ouders op om in een gemis te voorzien. Kastjes bleken weer gevuld maar lang niet allemaal. ■